

Derleyen ve Çeviren:
İlhan PINAR

Seyyahların İzinde
SEFERİHİSAR

On the Track of Travelers
Auf den Spuren von Reisenden

[Richard Chandler 1765]

Seyyahların İzinde
SEFERİHİSAR

On The Track of Travelers
Auf den Spuren von Reisenden

[Richard Chandler 1765]

Derleyen: İlhan PINAR

SEFERİHİSAR BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINI – 3

Seyyahların İzinde Seferihisar
(Richard Chandler- Nisan 1765)

Seferihisar auf den Spuren von Reisenden
(Richard Chandler- April 1765)

Seferihisar on the track of travelers
(Richard Chandler- April 1765)

Original English Edition
Travels in Asia Minor and Greece,
Third Edition in two volumes-vol. I. By Richard Chandler
London 1817

•
Arşiv Sahibi ve Derleyen: İlhan PINAR
Deutsche Übersetzung: Veruschka WAGNER
İngilizce'den Türkçe'ye Çeviren: Oğuzhan KOÇAK

•
Grafik Tasarım ve Uygulama
Servet KURU

•
Baskıya Hazırlık: Kılızman Yayıncılık
Meserret Cad. No: 10/B Güzelbahçe-İZMİR
ipinarkilizman@gmail.com

Baskı: Işık Matbaası
863 Sokak No: 53/A Kemeraltı-İZMİR Tel: 0 232 445 59 81

Mayıs 2010

Seferihisar Belediyesi'nin Armağanıdır.

Sunuş

Öncelikle on yıllardır seyahatnameler üzerine araştırmalar yapan ve bu seyahatnamelerden doğup büyüdüğü yöresine dair ilmik ilmik bilgi devşirmeye çalışan bir araştırmacı olarak seyyahların, yani bizlere yüzyıllar ötesinden bilgiler aktaran “medium”ların* önünde saygıyla eğildiğimi ifade etmek isterim.

Anadolu’nun çetin coğrafyasında zaman zaman at sırtında zaman zaman katır sırtında zaman zaman da yaya olarak yol alan; gördüklerini, karşılaştıklarını ve yaşadıklarını kaleme alan, bilginin peşinde koşan ağır işçilerin bizlere aktardıklarının pahası olmadığını düşünüyorum.

Bu tarihlerin bizim için yani bu toprakların günümüz sakinleri için çok önemli bir anlam taşıdığına inanıyorum. Çok yakın tarihlerin bile bizim için bir anlam ifade etmediği bir süreçte binlerce yıl öncesinin ne kadar önemli olduğu sorusu sorulabilir. En azından bu konuda farkındalık yaratmasını ve farkında olanların da bu tarihsel bağı kurmasını sağlamak azımsanacak bir mesafe değildir, diye düşünüyorum.

Bu araştırmanın doğduğumuz, doyduğumuz ve havasını soluduğumuz bu topraklara daha yakın durmamızı daha anlamaya çalışır yaklaşmamızı ve daha önemlisi tanımaya çalışmamızı sağlayacak olması umudumdur. Bu metinler bir köprüdür. Binlerce yıl öncesiyle kurulan ve merakın giderilmesine inşa edilen bir köprüdür ya da o güzelim köprünün ayaklarından birisidir.

Eğer bu dilekler okuyucu tarafından kabul görür ve benimsenirse bu durum araştırmacıyı mutlu etmeye yetecektir.

İlhan PINAR
Güzelbahçe-İZMİR
Şubat 2010

---

*19. yy. başlarına kadar yabancı diyarlardan bilgi aktaran seyyahlara günümüzde kullanılan “media” kavramının öncülü olan “medium” denmekteydi.

Richard Chandler (1738-1810)

Richard Chandler (1738-1810); Hampshire'da dünyaya geldi. Oxford'ta Queen ve Magdalen Kolejlerinde öğrenim gördü. İlk önemli eseri olan Grek şairlerden oluşan seçkisini 1759 yılında (*Elegiaca Graeca*, 1759); 1763 yılında da Latince çevirisiyle birlikte *Marmora Oxoniensia* adlı eserini yayınladı. İngiliz Dilettanti Topluluğu tarafından Mimar Nicholas Revett ve Ressam Pars ile birlikte Batı Anadolu ve Yunanistan'daki İyon kalıntılarını incelemek üzere görevlendirildi (1763-1766).

Bu seyahatin sonunda Chandler ve arkadaşları Batı Anadolu ve Yunanistan tarihi için çok önemli olan *Ionian Antiquities*, 1769; *Inscriptiones Antiquae Pleraeque Nondum Editae* (Oxford, 1774); *Travels in Asia Minor* (1775); *Travels in Greece* (1776); *History of Ilium* (1803) gibi eserleri gravür ve mimari çizimleriyle birlikte yayınlamışlardır. Pausanias'ın izini sürerek antik *Olimpia*'yı bulan Chandler böylece modern olimpiyatların başlamasına da öncülük etmiştir.

Seyyahların İzinde
SEFERİHİSAR

On The Track of Travelers
Auf den Spuren von Reisenden

[Richard Chandler 1765]

17. Yüzyıl
ikinci yarısında
yarımada ve
körfez...

...Atlarımızı sürmeye devam ettik. Üç saat sonra ulaştığımız Sığacık, ışıldayan bir koyun kıyısında, deniz tarafından kapalı, koyun ağzına yakın bir adacıyla karşımızda duruyordu. Şehre vardığımızda kale kapısında toplanmış bir grup adam ve çocuktan oluşan kalabalık tarafından çok sıcak bir şekilde karşılandık. Hemen kalenin içine yönlendirildik. Kale içi oldukça bakımsız bir durumdaydı. Ana kapının üzerindeki bir odaya yerleştirildik. Bu oda ağaya aitti. Ağanın kendisi askerlerin çoğunu yanına alarak daha yüksek rütbeli birisini ziyarete gitmiş. Atlarımızı, uşaklarımızı ve eşyalarımızı aşağıdaki bir alana ya da avlu gibi bir yere yerleştirdiler.

Sığacık, oldukça geniş, kare şeklinde bir kaledir. Düz bir alanda bulunan kalenin Cenevizliler tarafından inşa edildiği tahmin edilmektedir. Denize bakan tarafında birkaç pirinç top yer almaktadır. Eski zamanlarda Gerae olarak adlandırılan Sığacık, Teos kentinin kuzey limanıydı. Gereslilerin himayesinde buraya ulaşan Kalkıdyalılar burada iskân edilmişlerdi. Sığacık kale içi, kerpiçten yapılmış sıradan evlerden oluşmaktadır. Kalenin deniz tarafındaki surlarında Teos'tan getirilmiş, gri – mavi renkli, işlenmiş mermer kitabeler bulunmaktadır. Bir diğer mermer kitabe ise güney kapısının dışındaki çeşmenin yapımında kullanılmıştır. Kale içindeki hamamda da ters olarak yerleştirilmiş iki büyük kitabe parçası vardır ve bunlar oturma amacıyla kullanılmaktadır. Hastalık korkusuyla bütün bunları alelacele incelemek zorunda kaldım. Çünkü yakınlarda veba salgını olduğunu biliyordum. Bu kitabelere dair bilgiler, bilge insan Chishull tarafından yayınlanmıştır. Bir caminin yanında ve mezarlıkta dağınık bazı parçalar ve bir ya da iki mezarda kullanılan kitabeler ayrıca dikkat çekicidir.

Burasının İzmir'den sekiz saat uzaklıkta olduğu söylenmektedir. Ionian Antiquities adlı yapıtımda ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Leylekler şimdi ait oldukları yere, buraya dönmüşler ve kaldığımız odanın yanındaki bir kubbe üzerine bir çift leylek yuva yapmış. Yaptıkları yuva bir tenekeden daha büyüktü. Bu çift, büyük bir vekar içinde yan yana duruyor ve aşağıda ne olup bittiğiyle hiç ilgilenmiyordu. Belli aralıklarla uzun boyunlarını çevirerek arkalarına döndürdükleri gagalarını birbirine vurarak sanki konser veriyorlardı. Bu konser, bütün gece boyunca sürdü. Aynı şekilde bir baykuş da yakınlarda tünemişti ve o da gece boyunca öttü. Leylek, oldukça büyük bir kuştur, hatta bir balıkçıdan bile daha büyüktür. Leylek, siyah

telekleri olan beyaz bir gövdeye sahiptir, bacakları ve boynu çok uzundur, kafası küçük gagası ise geniştir. Türkler bu hayvanı kutsal sayarlar ve bu hayvanın kendilerine ayrı bir sevgisi olduğunu kabul ederler, fethettikleri ülkelere birlikte geleceğine inanırlar. Yolculuğumuz sırasında tek ayağı üzerinde zıplayan bir leylek gördük. Yarası bezle sarılmıştı.

Bölüm 27

**Teos'un Konumu - Kalıntılar - Liman - Dionysos Tapınağı -
Teos'tan Ayrılış - Bir Venedik Gemisi**

Sığacık, batıya doğru uzanan ve keskin bir şekilde alçalarak sona eren küçük ve kayalık bir yarımadanın kuzey tarafında yer alır. Burası belki de bir zamanlar Macria Burnu denen yerdir. Teosluların hamamları burada bulunurdu. Bu hamamların kimisi sahilde bir kayaya deniz tarafından doğal olarak oyulmuş kimisi gösterişli bir biçimde elle yapılmıştı. Teos, Gerae'den 30 stadia ya da 3,75 mil uzakta yer almaktaydı ve güney tarafından denizle sınırlanıyordu. Erythrai ve Sakız Adası'na sahilden 61,5 mille aynı mesafedeydi.

Sabah, bugün Bodrun diye anılan Teos'a geçtik. Bu antik kenti de Erythrai ve Klazomene kadar virane bir halde bulduk. İzleri belli olan surlar tahmin ettiğimiz gibi 5 millik bir daire oluşturmuyordu. Buradaki duvar işçiliği, göz kamaştıran cinstendi. Duvarların dışında, sanki daha belirsiz bir kalıntının öncülüğünü yapan, mermerleri alınmış lahit kalıntıları gördük. Bir zamanlar, zenginlik ve gösterişin simgesi olan görkemli yapıların yerine bir bataklık, başak vermiş bir arpa tarlası, tahrif edilmiş ve yıkılmış binaların yanında, ağır ağır saban süren öküzler, yaşlı asmaları destekleyen yüksek ağaçlar, üzerinde okunamayan yazılar bulunan kitabeler ve zamanın aşındırdığı parçalarla, taş ve yığınlardan oluşan duvarlar gördük. Bu kargaşa arasında Dionysos Tapınağı'nı zorlukla bulabildik. Ancak, tepenin yamacına yaslanmış tiyatro kalıntısı daha dikkat çekiciydi. Oturma yerlerini oluşturan sıralar ve iki kırık kaide yerli yerindeydi.

Kentin limanı kısmen kurumuştur ve suyun içinden kumdan topuklar yükselmektedir. Kıyıda bir duvarın kalıntıları ve onun önünde iki mini adacık

bulunmaktadır. Sol tarafta, karaya doğru yapay olduğu belli olan ve fazla derin olmayan bir kanal yer almaktadır. Eğer bu bir derenin ağzı değilse, elle yapılmış olması büyük bir olasılıktır. Buradaki denizle Gerae Koyu arasında bu koyla Smyrna Körfezi arasındaki gibi bir bağlantının yapılması gerektiğini söyleyen Büyük İskender'in planının tamamlanması gerekli görülmektedir. Dikkate değer bir ayrıntı da Pliny'nin Teos'u adalar arasında tahmin etmesidir. Kanalin ilerisinde içeride kalan Seferihisar tarafındaki sahilde 4 veya 5 tûmûlûs bulunmaktadır.

Tiyatrodan bakıldığında aşağıda, sağ tarafta görünen Dionysos Tapınağı'nın kalıntıları bir mısır tarlasının içinde yatmaktadır. Çalılar ve zeytin ağaçlarıyla kaplanmıştır. Bir zamanlar İonya'daki en ünlü yerlerden biriydi burası. Teos antik kent kalıntıları Dilettanti Topluluğu'nun katkısıyla tek tek tespit edildi, gravürleştirildi ve İonian Antiquities adlı kitapta, tarihçesiyle birlikte yayımlandı. O zamanlar Lord Le Despenser'in High Wycomb yakınlarındaki malikânesinde, mimar Nicholas Revett'in gözetiminde çok güzel bir sütunlu giriş inşa edildi. Sütun büyüklükleri aynen buradaki orijinalleri gibiydi.

Şehrin uzun zaman önce terk edildiği anlaşıyor. Ne Yunanlıların burada yaşadığını kanıtlayacak bir kilise kalınusuna ne de Türkler tarafından yerleşildiğini gösterecek bir cami ya da hamam kalınusuna rastlanmaktadır. Anakreon zamanında Teoslular özgürlük aşkıyla Trakya'ya göç etmişlerdi. Ancak bir süre sonra geri dönmüşler ve şehir yeniden canlanmıştı. Şimdi tamamen gittiler ve asla dönmeyecek gibi görünüyorlar. Çevre, tamamen yabanileşmiş durumda. Nemli olan ovada ise mavi-beyaz renkli süsen çiçekleri yetişmektedir. Bu çiçek aynı zamanda Teos'a ait sikkelerin üzerinde de yer almaktadır. Burada mısırlar ve ekinler arasında böcek ve sürüngenleri toplayarak yiyen, tek başına avlanan leylekler gördük. Ağızlarında uzun çubuklarla yavaş yavaş yuvalarını yapmaya karar verdikleri ağaç tepelerine veya uzak ev çatılarına doğru uçuyorlardı. Sığacık Limanı'nda demirli bir Venedik gemisinin kaptanı bize kötü sayılabilecek şarap ikram etti. Yoksa Dionysos için kutsal bir yerde sadece su içmiş olacaktık. Burasının şimdiki sahibi olan mağrur Türkler, üzümleri ancak yemek için toplamakta veya kurutup kuru üzüm olarak satmaktadır.

Sevri-hissar'a Gidiş - Mermer Kalıntıları - Sevri-hissar -
Dionysiaslar

Karaburunlulardan artık tehlike gelmeyeceğine kanaat getirmiştik. Bize Urla'da katılan yeniçeriden ayrıldık. Sığacık'a gelişimizin ikinci gününün akşamında güneydoğuya doğru bir saat mesafede bulunan Sevri-hissar'a doğru yola çıktık. Sığacık'tan çıktıktan kısa bir süre sonra iki sivri kayalığın arasına geldik. Birinin yeşil diğerinin kahverengi ve boz bir görünümü vardı. Yol kenarındaki yüksek ağaçlar, asma dallarıyla sarılıydı ve bir kuyunun ağzında delinmiş bir mermer kaide kapak görevi görüyordu. Bir zamanlar önemli bir kişinin heykelini destekleyen kaidenin ön tarafında büyük harflerle bir yazı vardı. Ancak heykelin kimin olduğuna ait bilgi korunmamıştı.

Teoslular tarafından kullanılan gri mermer kaynağı şehirden çok uzakta değildi. Yukarıda sözü edilen kayalıklar büyük bir olasılıkla mermer ocağı kalıntılarıydı. Teos'un bir mil kadar kuzeyinde bulunan ve Ionian Antiquities'teki görüntüde belli olan yüksek kayalık da burasıdır. Pococke'un belirttiği gibi bu dağın batı tarafında halkın inancına göre çevredeki tüm su kaynaklarını besleyen derin bir havzada küçük bir göl bulunmaktadır. Bu gölün güneyinde yerinden oynatılması olanaksız büyüklükte her biri birçok basamak halinde kesilmiş 20 büyük parça mermerin içinde bulunduğu bir arazi vardır. Pococke bu mermerlerden birinin üzerinde LOCO III yazısını okumuştur.

Sevri-hissar, geniş bir alana yayılmış olan bir yerleşimdir. Denizden iki saat mesafedeki bir vadi içinde yer almaktadır. Belki de Teosluların Urla'sı olarak değerlendirilebilir. Kentin çevresi çok güzeldir ve yoğun olarak tarım yapılmaktadır. Sayıları az olmamasına rağmen Rumların burada kilisesi yoktur.

Burada kerpiçten yapılmış çok kötü bir handa konakladık. Hanın yan tarafında batı-kuzeybatı yönünde akan bir dere bulunmaktaydı. Derenin üzerine birkaç kemeri hala yerinde olan bir taş köprü yapılmıştı. Sığacıktan gelişimizde bu köprüden birden fazla kez geçmek zorunda kaldık. Bize ihtiyaçlarımızı tedarik eden Türk ziyaretçilerimizin tavrılan nedeniyle burayı sevmemek ve her an tetikte olmak için nedenlerimiz vardı. Ancak yanıımızdaki yeniçeriler bizlere güven veriyordu.

Sevri-hissar'da antik Teos'tan getirilmiş birçok antik kalıntı dağınık halde bulunmaktadır. Örneğin bunlardan birisi bir evin duvarında kullanılmıştır ve iki topluluktan söz eder: Panathenaistler ve Dionysiaslar. İon'ların göçü zamanında bir Atina kolonisi Teos'u ele geçirmişti. Bu koloni anavatanının büyük eğlencesi olan Panathenaea'yı bu şehre de taşımış oldu. Zeytin dalından yapılan bir taç, bu topluluğun adını çerçeveler. Asya tiyatrosunun ustaları ve tedarikçileri olan aynı zamanda Bergama Kralları tarafından Teos'a getirilerek kurulan Dionysiaslar'ın sembolü ise sarmaşıktır. Yöneticilerinin onuruna hazırladıkları uzunca bir kitabeyi kopyaladım. Kitabe, onu bana gösteren adamın söylediği yerde yani Türk mezarlığında bir mezar taşı olarak kullanılmıştı. Biraz yardımla mezar taşını yere yatırdım. Sağanak yağmur altında iri ve tam olarak korunmuş harfleri okunur hale getirene kadar temizledim. Topluluğun teşekkürü ve zeytin dalından taç, onun hizmetteki emeğine ve alçak gönüllülüğüne karşılık gelmekteydi. Onun hatırasını yaşatmak ve kazanımları devam ettirmek kararlılığı kitabede yer alıyordu. Bu şahadet, herkes için çok anlamlıydı ve anlatımı da çok yalındı.

Bölüm 29

İpsili'ye Varış - Myomessus - İpsili Kalesi

Ertesi gün yani 1 Nisan'da öğleden sonra, hava iyice güzelken yolculuğumuzu güneye doğru sürdürdük. Yola çıktıktan kısa bir süre sonra sol tarafımızda alçak bir dağ belirdi. Bu dağ şu anda kuru olan oldukça geniş bir dere yatağı ile geçit vermektedir. Yatağı ve ardından da tepeleri ve vadileri geçtik. Buralarda etrafı çevrilmiş alanlar vardı ve düzgün bir biçimde meşe ağacı dikilmişti. Bu ağaçların birçoğuna asma sardırılmıştı. Sıraların arasında buğday ve diğer tahıllar ekiliydi. Hasat edilen iri meşe palamutlarının birçoğu başta İtalya olmak üzere ihraç edilmektedir. Dericiler bunları ağaç kabuğu yerine boyacılıkta kullanılmaktadırlar. Kıyıya yaklaşığımızda sola döndük ve yüksekçe bir tepeye tırmandık. Yukarıda; karanın, denizin ve adaların çok etkileyici ve geniş bir panoraması ortaya çıkıyordu. Tepeye yakın bir yerde bir çeşme vardı. Çeşmenin üzerinde Rumlar'ın istavrozu kazanmış bir taş bulunmaktaydı. Üç saatlik bir yolun ardından Ipsili'ye ulaştık ve burada Sevri-hissar'lı bir Türk'e ait geniş bir odaya yerleştik.

Şu anda Teos ile Lebedus arasında bir zamanlar Myonesus adı verilen burun üzerinde bulunmaktayız. Geniş bir taban üzerinde yükselen zirve konik olarak tanımlanmaktadır. Buraya karadan sadece dar bir patikayla ulaşılmaktadır. Deniz tarafında dalgaların yıprattığı kayalar zirveye aniden son vermektedir. Bazı yerlerde kayalar yukarıya doğru çıkıntı yapmakta ve gemilere korunaklı bir sığınak oluşturmaktadır. Myonesus, Teoslular'a aitti.

İpsili küçük bir köydür. Rumca olan adını yüksek olan konumundan almaktadır. Cüneyt Bey'in, Sultan Murat'ın orduları karşısında sığındığı küçük bir kaledir. Cüneyt Bey kaleyi adamları isyan çıkarana kadar kahramanca savunmuştur; kale teslim alındıktan sonra çadırında uyurken öldürülmüştür.

Bölüm 30

İlcalar - Lebedus Topraklarında - Birkaç Kalıntı - Lebedus - Aspıs Adası - Dionysiaslar

İpsili'den sabah 8'de ayrıldık. Bir saat içinde dar bir ovaya indik. Ova kalın bir duman ve sisle kaplıydı. Yaklaşınca fark ettik ki buharlar, yakındaki sıcak su akan bir dereден geliyor. Koyu yeşil renkteki derenin adı Ilıca idi. Dere bakır tadında suya sahipti. Dar bir yatakla sınırlandırılmıştı ve iki de değirmen döndürmekteydi. Dağlar arasındaki geniş bir yataktan çıkmaktaydı. Derenin yatağı taştan ve beyaz kumdandı.

Şimdi Lebedus topraklarındayız. Burası deniz kıyısındaki diğer yerlerden farklı olarak sıcak suları ile ünlüdür. Lebedus'un sıcak su kaynakları için kayıtlarda "Bol, insan için yararlı ve hayranlık uyandıran" tanımları yer almaktadır. Akıntı iki ana hamamı beslemektedir. Bu hamamlardan birinin taban taşına oyulmuş büyük bir istavroz bulunmaktadır ve bu hamam genellikle Rumlar tarafından kullanılmaktadır. Hamamlardan sonra, Ecclesia yani kilise kalıntılarına doğru yöneldik. Bir saat uzaklıktaki kilise dere ile aynı tarafta ve az önce indiğimiz dağın etegindeydi. Kalıntılar taşlardan, harçlı tuğla yığınlarından ve birkaç mermer parçasından oluşuyordu. Küçük bir tapınağın zarar görmemiş temeli belirgin olarak duruyordu. Hepsinin etrafı çalılarla kaplanmıştı. Denize doğru çeyrek mil kadar ilerlememe rağmen herhangi bir kapı veya kalıntı izine rastlayamadım.

Yola geri döndük. İçinde bir ya da iki çay bulunan ekili geniş bir araziden geçtik ve bir buçuk saat sonra denize ulaştık. Küçük bir yarımada da buğday ekiliydi. Bu yarımadanın çok güzel bir kumsalı vardı ki muhtemelen Lebedus'un bulunduğu yer tam da burasıydı. Kayalık kıyılarda eski surların izleri belirgindi ve yine orada, yığınların arasında Dor tarzı sütunların parçaları görülmekteydi. Bu şehir, bereketli topraklara sahipti. Ancak Efes'i kalabalıklaştırmak için insanların buradan Efes'e götüren Lysimachus tarafından kent boşaltılmıştır. Uzun bir süre bir köy olarak varlığını sürdüren Lebedus ardından ıssızlığı ile ünlü bir yer haline gelmiştir. Şimdi tamamen boş bir haldedir. Yani artık bir köy bile değildir.

Strabon, Teos ile Lebedus arasında Aspis adında bir adadan söz etmektedir. Öyle tahmin ediyorum ki pusulamıza göre bu ada güneybatımızda bulunmaktadır. Pococke bu adayı körfezin ortasında uzun bir ada olarak tasvir etmektedir. Güneybatı yönünde uzanan ada, görüntüsünden dolayı Karabaş olarak adlandırılmaktadır. Bu ada, D'Anville'in Anadolu kıyı haritasında gösterilmemiştir.

Bir önceki bölümde sözü edilen Dionysiaslar, kavgacı ve isyankâr oldukları için Teos'tan kovulmuşlardı. Bu insanlar önce Efes'e gitmişler, oradan da Kral Attalos tarafından Myonesus'a iskân edilmişlerdir. Bunun üzerine Teoslular Roma'ya elçi göndererek bu adanın kale yapılmamasını talep etmişlerdir. Daha sonra Dionysos müritleri olan bu insanlar, büyük bir sevinçle karşılandıkları Lebedus'a yerleşmişlerdir. Yılda bir büyük meclis toplamak, bu insanların geleneklerindendi. Bu toplantılarda tanrılarına kurbanlar sunarlar, ölmüşleri için içki akıtırılar, Dionysos onuruna oyunlar düzenlerlerdi. Topluluklar tarafından ödül olarak verilen taçlar, haberciler tarafından duyurulur ve taç kazananlar alkışlanırdı. Böylesine muhteşem eğlenceler düzenlemek yöneticilerin işiydi. Gösteriler, büyük bir gösteriş ve şenlik ile başlardı. Bu gösteriler büyük bir olasılıkla yukarıda sözü edilen kalınuların olduğu yerde ve koruyucu tanrıları adına inşa ettikleri tapınakta düzenlenirdi.

Richard Chandler (1738-1810)

Richard Chandler (1738-1810), britischer Antiquar, wurde im Jahre 1738 auf Elson in Hampshire geboren, und in Winchester erzogen und an der Queen und Magdalen College, Oxford. Seine erste Arbeit von Fragmenten aus dem kleinen griechischen Dichter bestand, mit Noten (*elegiaca Graeca*, 1759), und im Jahre 1763 veröffentlichte er eine schöne Ausgabe des Arundelian Marmor, *Marmora Oxoniensia*, mit einer lateinischen Übersetzung, und eine Reihe von Vorschlägen für die Versorgung *thelacunae*. Er wurde von der Gesellschaft Dilettanti mit Nicholas Revett, ein Architekt und Pars, ein Maler, an den Altertümern von Ionia und Griechenland (1763-1766) zu erforschen, und das Ergebnis ihrer Arbeit war die zwei prächtige Folianten des Alterthümer von Ionien veröffentlicht 1769. Anschließend hatte er mehrere Beförderungen Kirche, darunter das Pfarrhaus von Tylehurst in Berkshire, wo er starb am 9. Februar 1810. Andere Werke von Chandler wurden *Inscriptiones Antiquae pleraeque nondum editae* (Oxford, 1774); Reisen in Kleinasien (1775); Reisen in Griechenland (1776); *History of Ilium* (1803), in dem er behauptet, die Richtigkeit der Geographie Homers.

Vorwort

Als ich forscher, der sich seit Jahrzehnten damit befasst, Reisebeschreibungen zu untersuchen und daraus ausführliche Informationen über die Umgebung zu sammeln, in der er geboren und aufgewachsen ist, möchte ich allem voraus den Reisenden, mit anderen Worten den Vermittlern (Medium*), die uns Informationen von Jahrhunderten zuvor übermitteln, meine vorzügliche Hochachtung erweisen.

Ich denke, dass die Übermittlungen dieser "Schwerarbeiter", die in der schwierigen Geographie Anatoliens von Zeit zu Zeit auf Pferden, manchmal auf Maultieren, dann auch wieder mal zu Fuss, hinter Informationen her waren und ihre Beobachtungen, Begegnungen und Erlebnisse niederschrieben, von unschätzbarem Wert sind.

Ich bin der Meinung, dass diese Daten für uns, d.h. für die heutigen Bewohner dieser Territorien, einen sehr bedeutenden Sinn beinhalten. Nun könnte man fragen, inwiefern Tausende von Jahren zuvor wichtig sein könnten, wenn man bedenkt, dass nicht einmal die nahe Vergangenheit uns etwas bedeutet. Ich denke, dass man diesen Schritt nicht geringschätzen sollte, dass wenigstens in diesem Punkt Erkenntnis aufkommt und damit erreicht wird, dass diejenigen, die sie erlangen, auch enge historische Beziehungen knüpfen. Mit dieser Studie erhoffe ich mir, den Territorien, auf denen wir geboren sind, ernährt werden und deren Luft wir einatmen, näher zu kommen. Wir sollten versuchen, sie aus einer Perspektive zu sehen, aus der wir die Begebenheiten verstehen und vor allem, sie kennen zu lernen. Diese Texte stellen eine Brücke dar oder einen Pfeiler dieser wunderbaren Brücke, die vor tausenden von Jahren erbaut wurde, um die Wissbegier zu stillen.

Sollten diese Intentionen auch seitens der Leser anerkannt und übernommen werden, so würde die Freude darüber den Forscher schon sehr beglücken.

İlhan PINAR
Güzelbahçe – Izmir
Im Februar 2010

---

* Bis zum Anfang des 19. Jahrhunderts wurden die Reisenden, die Informationen aus fremden Ländern übermittelten, "Medium" genannt; heute benutzt man den Begriff "Media".

...Wir ritten weiter und erreichten nach drei Stunden Segigeck, welches in einer glänzenden Bucht vor uns lag, von Land umschlossen und mit einer kleinen Insel in der Nähe der Mündung. Wir wurden höflich von einem Trupp Männern und Jungen empfangen, der sich bei unserer Anreise um das Tor scharte, und in das Innere der Festung geleitet, welche sehr reparaturbedürftig war. Wir wurden in einem Apartment über dem Portal untergebracht, welches dem Aga oder Gouverneur gehörte, der aber nicht zugegen war, da er einer Zeremonie eines hochrangigen Offiziers beiwohnte, an welcher der Großteil der Garnison teilnahm. Unsere Pferde, Diener und Gepäck wurden im unteren Bereich bzw. in Kammern untergebracht.

Segigeck ist eine gewöhnliche viereckige Festung, welche, so sagt man, von den Genuesen auf einer flachen Ebene erbaut wurde und über ein paar Messingkanonen, die aufs Meer zeigten, verfügte. Einst Geræ genannt, war es der Hafen im Norden der Stadt Teos und von Chalkidiern bevölkert worden, die unter Geres hierher gezogen waren. Es schließt ein paar einfache Lehmhäuser mit ein. In den ans Meer grenzenden Mauern befinden sich mehrere blau-graue Marmorsteine mit Inschriften, welche aus Teos herbei gebracht wurden. Ein weiterer ist in einem Brunnen an der Außenseite des Südtores angebracht. Im Bad befinden sich zwei große kopfüber platzierte Fragmente, die als Sitzgelegenheiten dienen, und die ich untersucht habe, allerdings Infektionen befürchtend nur flüchtig, da man davon wusste, dass die Pest im Anmarsch war. Dies alles ist von dem Gelehrten Chishull veröffentlicht worden. An einer Moschee und Grabstätten liegen einige einzelne Fragmente und ein oder zwei Grabinschriften. Dieser Ort dürfte acht Stunden von Smyrna entfernt sein. Eine Skizze davon kann man in *Ionian Antiquities* sehen.

Die Kraniche waren nun in ihren zugehörigen Gebieten angekommen und auf einer Kuppel in der Nähe unseres Zimmers hatte ein Pärchen sein Nest gebaut, dessen Umfang größer als der eines Scheffels war. Dieses Pärchen stand mit großer Würde nebeneinander und zeigte kein Interesse daran, was sich unterhalb von ihm abspielte, aber in gewissen Abständen verdrehten die Vögel ihre langen Hälse und klapperten mit ihren nach hinten gebogenen Schnäbeln, als gäbe es ein Konzert. Dies dauerte die ganze Nacht durch. Eine Eule, auch ein recht unbehelligter Vogel, saß ganz in der Nähe

und schrie genauso oft. Der Kranich ist hochgewachsen, genau wie der Reiher, aber viel größer. Er hat einen weißen Körper mit schwarzen Armschwingen, Hals und Beine sind sehr lang, der Kopf klein und der Schnabel breit. Die Türken nennen ihn Freund und Bruder und glauben, er habe eine Zuneigung für ihre Nation und werde sie in die von ihnen zu erobernden Länder begleiten. Während unserer Reise sahen wir einen mit nur einem Bein, wie er auf einer Mauer hüpfte und sein verstümmelte Bein in Leinentücher gewickelt war.

KAPITEL XXVII

Die Lage von Teos - Ruinen - Der Hafen etc. - Der Bacchus Tempel - Teos verlassen - Ein Venezianisches Schiff

Segigeeck liegt im Norden der Landenge auf einer kleinen steinigten Halbinsel, welche sich nach Westen erstreckt und in einer Spitze ausläuft. Vielleicht ist dies der Ort, den man einst Macria nannte und an dem sich die Bäder Teians befanden. Manche davon an der Küste in einer Felshöhle, oder natürlich, und manche künstlich geschaffen zur Prahlerei. Teos war 30 Stadien, d.h. drei Meilen und drei Viertelmeilen von Geræ entfernt, und grenzte im Süden ans Meer. Es ist von Erythræ und Chios gleich weit entfernt, jeweils 61,5 Meilen von der Küste aus.

Am Morgen überquerten wir die Landenge nach Teos, welches nun Bodrun hieß. Diese Stadt fanden wir fast genauso verwahrlost wie Erythræ und Clazomene vor. Von der Mauer waren noch Spuren vorhanden und wir vermuteten, dass sie ungefähr fünf Meilen lang war und über ein schönes Mauerwerk verfügte. Grabgewölbe wurden ihres Marmors beraubt, als seien sie die Vorboten eines unklaren Ruins. Anstelle herrschaftlicher Pfeiler, die einst die Vorstellung von Ruhm und Macht prägten, sahen wir Morast, ein Gerstenfeld mit Ähren, Büffel, die mühevoll pflügten, vorbei an hässlichen Anhöhen und zerfallenen Gebäuden, hohe Bäume, die alte Weinreben trugen, Hecken aus Stein und Schutt, mit unlesbaren Inschriften und abgenutzten Fragmenten. Nur schwer entdeckten wir den Bacchus-Tempel, aber ein Theater auf einer Seite des Berges ist noch bemerkenswerter. Nur die Reihe, auf der die Sitzplätze angeordnet waren, bestand noch, und zwei zerbrochene Sockel auf dem Boden.

Der Hafen der Stadt ist teilweise ausgetrocknet und Sandbänke schauen aus dem Wasser hervor. Am Ufer befinden sich Überreste einer Mauer und vor ihr zwei kleine Inseln. Linker Hand führt ein Kanal Richtung Festland, der künstlich zu sein scheint und dessen Wasser nicht tief ist. Ich sah eine Jungen durchwaten. Dieser wurde womöglich, falls es nicht die Mündung eines Baches war, angelegt, da für die Vollendung Alexanders Plans eine Verbindung zwischen dem Meer und der Bucht von Geræ genauso notwendig zu sein schien wie eine Verbindung mit dem Golf von Smyrna. Es ist erstaunlich, dass Pliny Teos zwischen den Inseln vermutet. Davon abgesehen sind an der Küste vor Sevri-Hissar, das ins Inland zeigt, vier oder fünf Grabhügel.

Die Anhöhe des Bacchus-Tempels, welcher vom Theater aus zu sehen war, liegt unterhalb zur rechten Hand in der Mitte eines Getreidefeldes übersät von Gestrüpp und Olivenbäumen. Es war eine der meistcelebrierten Bauten Ioniens. Die Überreste wurden auf Kosten der Dilettanti Gesellschaft sichergestellt und mit seiner Geschichte in Ionien Antiquities veröffentlicht. Und damals wurde auch ein wunderschöner Säulengang am Sitz des Right Hon. Lord le Despenser in der Nähe von High Wycomb unter der Aufsicht des Herrn Revett errichtet, wobei die genauen Proportionen der Säulen beibehalten wurden.

Die Stadt war schon lange verlassen. Es gibt keine Kirchenruinen, was beweisen würde, dass es unter den griechischen Herrschern bestanden hatte, aber auch keine Moscheen oder Bäder, was zeigen würde, dass es von Türken aufgesucht wurde. In der Zeit des Anakreon wanderten die Teier aus Liebe zur Freiheit nach Thrakien, aber manche kamen zurück und die Stadt lebte wieder auf. Sie sind nun vollständig gegangen und werden wahrscheinlich nie wieder zurückkehren. Das Gebiet ist verwildert, und die tiefe Ebene, welche feucht ist, ließ Lilie bzw. Lein in blau und weiß erblühen. Diese Blüte ist auf die Münzen von Teos gedruckt. Wir sahen Kraniche wie sie vereinzelt im Feld oder im Grass herumstakten und Insekten und Reptilien aufpiksten und fraßen, oder schwerfällig mit Stöcken im Schnabel auf die Baumkronen, entfernten Häuser oder Schornsteine flogen, auf denen sie gedachten, ihre Nester anzubringen.

Der Kapitän einer venezianischen Schnaue im Hafen von Segigeck versorgte uns mit etwas Wein, allerdings von schlechter Qualität. Andererseits hätten

wir an einem Ort, der einst Bacchus geopfert wurde und eine ganze römische Flotte hätte versorgen können, nur Wasser getrunken. Der ernste Türke, sein jetziger Besitzer, sieht vor die wenigen getragenen Weinreben zu verzehren, wenn sie reif sind, oder in der Sonne zu Rosinen zu trocknen und zu verkaufen.

KAPITEL XXVIII.

Nach Sevri-Hissar - Marmorsteinbrüche - Die Stadt - Anhänger des Dionysos etc.

Die Angst unsererseits vor der Gefahr der Karabornioten war nun vorüber. Wir entließen die Janitscharen, die wir in Vourla eingestellt hatten. Am Abend des zweiten Tages nach unserer Ankunft reisten wir weiter bis nach Sevri-Hissar, welches eine Stunde in südöstliche Richtung entfernt lag. Kurz nachdem wir Segigcek verlassen hatten, kamen wir zwischen zwei kegelförmige Felsen durch, wovon einer grün aussah und der andere braun und kahl. Die hohen Bäume am Straßenrand waren mit sich ausbreitendem Wein bedeckt. An einem Brunnen war ein Marmorsockel durchbohrt und diente als Öffnung. Auf der Vorderseite befand sich eine Inschrift aus großen Lettern. Einst stützte er die Statue einer großen und freigiebigen Person, deren Namen er nicht bewahren konnte.

Der graue Marmor, den die Teier verwendeten, war nicht weit von der Stadt zu finden. Die oben erwähnten Felsen waren vermutlich Überreste des Steinbruchs, zu dem auch der hohe Gesteinsberg etwa eine Meile nördlich von Teos gehörte, den man in der Ansicht von Ionian Antiquities sehen kann. Laut Pococke befindet sich auf seiner Westseite ein kleiner See in einer tiefen Ebene, von dem die Leute glaubten, er versorge alle Quellen im Land. Südlich des Sees ist eine freie Fläche, auf der fast zwanzig große Stücke grauen Marmors liegen, jedes in mehreren Schritten hinausgebrochen und von einer Größe, die nur schwer zu bewegen wäre. Auf einem sah er die Inschrift LOCO IIII.

Sevri-Hissar ist eine weit ausgedehnte Stadt, in einem Tal zwei Stunden vom Meer entfernt und wurde vielleicht als das Vourla der Teier betrachtet. Die Gegend herum ist schön angelegt. Die Griechen haben jedoch trotz ihrer Anzahl keine Kirche. Wir waren in einer miserablen Karawanserei aus

Lehm untergebracht, an dem ein lebendiger Bach in westnordwestliche Richtung entlang floss. Man hatte eine Steinbrücke über ihn erbaut, dessen etliche Stützpfiler noch erhalten waren. Wir haben ihn schon mehr als einmal auf unserem Weg von Segigeck überquert. Hier hatten wir genug Anlass an den Beförderungsmittel von manch einem unserer türkischen Besucher keinen Gefallen zu finden oder dadurch beunruhigt zu sein, aber die Janitscharen waren unser Schutz.

Zahlreiche zerstreute Überreste der alten Stadt tauchen in Sevri-Hissar auf. So zum Beispiel in der Mauer eines Hauses, wo die zwei Gemeinden erwähnt werden, die Anhänger des Panathenäen und die des Dionysos. Zur Zeit der ionischen Migration nahm eine athenische Kolonie Teos in Besitz. Diese scheint die Panathenäen eingeführt zu haben, das große Fest ihrer Heimatstadt. Ein Kranz aus Oliven umschließt den Namen der Gemeinde, welche für ihre Festlichkeiten Sorge trug, und einer aus Efeu den der Anhänger Dionysos, welche Handwerker oder Lieferanten für die Asiatischen Theater waren, welche von den Königen von Pergamon in Teos eingeführt und gegründet wurden. Ich habe die Kopie eines langen Erlasses angefertigt, welcher von einem ihrer Unternehmen zu Ehren ihrer Magistratur aufgesetzt wurde. Die Tafel wurde als Grabstein auf einer türkischen Begräbnisstätte platziert, wo der Mann, der sie mir zeigte, mit etwas Hilfe flach hinlegte, und ein heftiger Regen die großen und vollständigen Lettern zum Vorschein brachte und leserlich machte. Der Dank der Gemeinschaft und der Kranz aus Oliven dienten als Ausgleich für ihre Großzügigkeit und Mühen im Dienst. Um ihre Erinnerung aufrecht zu erhalten und eine Nachahmung ihres Verdienstes anzuregen, wurde es außerdem beschlossen, dass die Erlasse eingraviert wurden, allerdings auf ihre Kosten: wie erstrebenswert diese Bekundung für den Einzelnen war, genauso schlicht war der Brauch sie zu erweisen.

KAPITEL XXIX.

Wir erreichen Hypsile - Der Myonnesus - Hypsile eine Festung

Am nächsten Tag, dem 1. April, das Wetter war recht schön, setzten wir am Nachmittag unsere Reise in Richtung Süden fort. Kurz nachdem wir aufgebrochen sind passierten wir einen niedrige Anhöhe zu unserer Linken

mit einer Öffnung und einem breiten aber trockengelegten Wasserlauf. Wir überquerten Hügel und Täler vorbei an kleinen Eingrenzungen, welche in regelmäßigen Abständen mit Eichen bepflanzt waren. Viele von diesen trugen Weinreben, und zwischen den Reihen waren Gersten und anderes Getreide. Die großen Eicheln, die sie produzierten, wurden exportiert, hauptsächlich nach Italien, wo die Gerber sie anstelle von Baumrinde verwendeten. Als wir uns der Küste näherten, hielten wir uns etwas links und stiegen einen pompösen Berg hinauf, der über die umfangreichste Aussicht auf eine pittoreske Landschaft, die Küste und Inseln verfügte. Auf dem Gipfel befand sich ein Brunnen, über dem ein Stein angebracht war, auf dem das griechische Kreuz eingraviert wurde. Wir erreichten nach einem angenehmen dreistündigen Ritt Hypsile und wurden dort in einem großen Apartment im Haus eines Türken aus Sevri-Hissar gut untergebracht.

Wir befinden uns nun auf der Landspitze einst Myonnesus genannt, zwischen Teos und Lebedus. Der Gipfel wurde als kegelförmig auf einer weiten Fläche stehend beschrieben. Vom Land aus konnte man ihn nur über einen schmalen Pfad erreichen. Er wurde durch wellenabgetragenen Felsen, die an manchen Stellen über die Schiffe ragten und ihnen Schutz boten, vom Meer abgeschnitten. Der Myonnesus gehörte in den Besitz der Teier.

Hypsile ist ein kleiner Ort. Sein Name, welcher griechisch ist, verweist auf seine erhöhte Lage. Es war eine kleine Festung, in die sich Cineis, der in einem der vorangehenden Kapitel erwähnt wurde, vor dem Heer Sultan Murats zurückzog, und die er tapfer instand hielt, bis seine Leute zu meutern begannen. Nach der Kapitulation wurde er umgebracht, während er in seinem Zelt schlief.

KAPITEL XXX.

Heiße Quellen - Im Gebiet von Lebedus - Einige Ruinen - Lebedus
- Die Insel Aspis - Die Anhänger Dionysos

Wir verließen Hypsile um acht in der Frühe und landeten eine Stunde später in einem schmalen Sumpf, der mit einem dicken Dunst und Nebel bedeckt war, hervorgerufen durch, wie wir bei näherem Betrachten feststellten, einen warmen Bach, der Elija genannt wurde und dessen Flussbett

von einem tiefgrün war. Der Fluss, welcher nach Kupfer schmeckte, war durch einen engen Flusslauf begrenzt, versorgte zwei Mühlen, wurde dann zu einem Strom und erreichte später eine seichte Stelle. Er entsprang einer ergiebigen Quelle zwischen den Bergen in einem breiten Strom. Das Flussbett war aus Stein und weißem Sand.

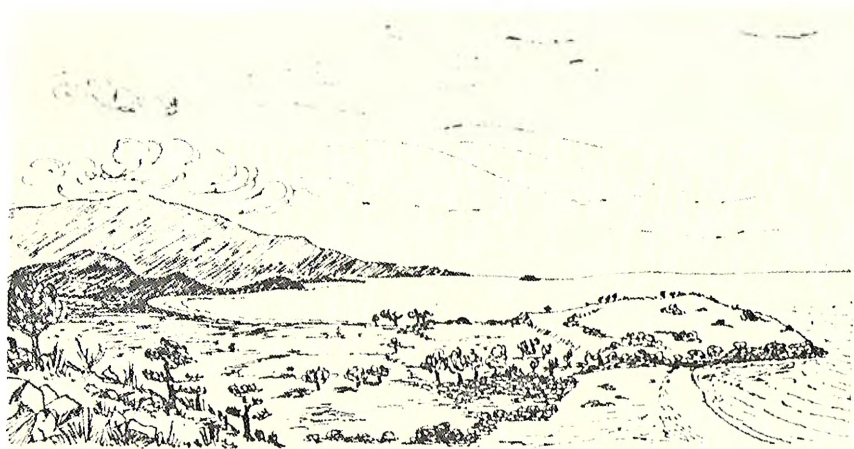
Wir befinden uns nun im Gebiet von Lebedus, das an der Küste für seine heißen Quellen bekannt war. Diese sind nachweislich wohltuend für den Menschen und bewundernswert. Der Strom speist zwei Hauptbäder, wovon einer ein großes Kreuz auf einen Stein am Boden geritzt hat und größtenteils von den Griechen gebraucht wurde.

Von den Bädern aus wurden wir zu ein paar Ruinen geführt, die Ecclesia, die Kirche, genannt wurden. Sie waren circa eine halbe Stunde entfernt und lagen auf derselben Flussseite und am Fuße des Berges, Myonnesus, stiegen wir ab. Die Ruinen bestanden aus reinen Steinmassen und Ziegeln mit Mörtel und ein paar Marmorfragmenten. Es gab ein Fundament mit dem unversehrten Boden eines kleinen Tempels. Alles war von Gestrüpp umgeben. Ich ritte eine Viertelmeile weiter Richtung Meer, konnte aber weder ein Tor noch andere Reste eines Gebäudes finden.

Wir kehrten zurück zur Straße und passierten eine bestellte Ebene, mit einem oder zwei Bächen, erreichten in anderthalb Stunden das Meer und eine kleine mit Weizen besäte Halbinsel. Es gibt einen flachen Strand und ist wahrscheinlich der Punkt, an dem Lebedus stand. Am steinigen Ufer befinden sich Spuren einer alten Mauer und in ihrer Mitte zwischen Schutt liegen ein paar Stücke dorischer Säulen. Dieser Ort erfreute sich eines fruchtbaren Gebiets, wurde aber durch Lysimachus zerrüttet, der die Bewohner ans Meer verlagerte, als er Ephesus bevölkerte. Es hielt sich lange als Dorf und wurde durch seine Abgeschiedenheit bekannt. Jetzt ist es unbewohnt und noch nicht mal mehr ein Dorf.

Strabo erwähnte eine Insel mit dem Namen Aspis zwischen Teos und Lebedus, die, so vermute ich, nach unserem Kompass südwestlich von hier liegen müsste. Pococke beschreibt sie als eine lange Insel in der Mitte der Bucht, die sich südwestlich erstreckt und aufgrund einer imaginären Ähnlichkeit Karabaş, Schwarzer Kopf, genannt wird. In den Aufzeichnungen D'Anvilles von der Küste Kleinasiens ist sie ausgelassen.

Lebedos

Die in einem vorangehenden Kapitel erwähnten Anhänger Dionysos, die sich als stürmisch und aufständisch erwiesen haben, wurden aus Teos vertrieben. Sie begaben sich nach Ephesus und wurden von dort durch König Attalus nach Myonnesus versetzt. Die Teier sandten eine Delegation nach Rom und baten darum, nicht zuzulassen, dass Myonnesus eine Festung wurde. Daraufhin zogen die Anhänger Dionysos nach Lebedus, wo sie mit großer Freude empfangen wurden. Es war Brauch ihrer Synode eine jährliche Versammlung abzuhalten, bei der sie den Göttern Opfer brachten und für ihre verstorbenen Wohltäter Trankopfer vergossen. Sie zelebrierten ebenfalls Spiele zu Ehren Bacchus. Kränze, die alle Gemeinden als Belohnung für einen Verdienst verliehen, wurden von Boten verkündet und man applaudierte ihren Träger zu. Es war die Aufgabe des Vorsitzenden für prächtige Spiele zu sorgen, und die Versammlung wurde mit viel Prunk und Feierlichkeit begangen. Dieses Treffen wurde vermutlich bei den oben beschriebenen Ruinen abgehalten und der Tempel dem Gott, ihrem Schutzherrn, gewidmet.

Richard Chandler (1738-1810)

Richard Chandler (1738-1810), British antiquary, was born in 1738 at Elson in Hampshire, and educated at Winchester and at Queen's and Magdalen Colleges, Oxford. His first work consisted of fragments from the minor Greek poets, with notes (*Elegiaca Graeca*, 1759); and in 1763 he published a fine edition of the Arundelian marbles, *Marmora Oxoniensia*, with a Latin translation, and a number of suggestions for supplying the lacunae. He was sent by the Dilettanti Society with Nicholas Revett, an architect, and Pars, a painter, to explore the antiquities of Ionia and Greece (1763-1766); and the result of their work was the two magnificent folios of *Ionian antiquities* published in 1769. He subsequently held several church preferments, including the rectory of Tylehurst, in Berkshire, where he died on the 9th of February 1810. Other works by Chandler were *Inscriptiones Antiquae pleraeque nondum editae* (Oxford, 1774); *Travels in Asia Minor* (1775); *Travels in Greece* (1776); *History of Ilium* (1803), in which he asserted the accuracy of Homer's geography.

Presentation

First of all, as a researcher who has been making researches on itineraries for decades and collecting knowledge bit by bit about the neighbourhood he was born and grown, I'd like to express that I bow respectfully before the travellers, in other words the "medium"s* who have been transferring knowledge to us from centuries beyond.

I think the information that these travellers, heavy workers of knowledge, who had travelled through tough geography of Anatolia on horse, mule or on foot; and their impressions, narrations, and livings are priceless.

I believe that these histories bear a very important meaning for us, in other words for the present residents of these lands. In a period when even the closer eras do not make sense, how important may the time of thousands years ago be can be questioned. At least raising awareness or providing a historical link should not be underestimated.

I hope that this research will enable us stand closer to, understand and most of all know these lands in which we were born, earn a living and breathe. These texts build a bridge. A bridge that is built in order to satisfy our curiosity with the materials of thousands years ago. Or at least, one of the legs of this enchanting bridge.

Whether these wishes find acceptance from readers and are adopted, this will be enough to make the researcher happy.

İlhan Pınar
Guzelbahce – İzmir
February 2010

---

* Until the beginning of 19th century, travellers who were transferring knowledge from foreign realms were called "medium", as initial form of present "media".

TRAVELS
IN
ASIA MINOR, AND GREECE :
OR,
An Account of a Tour
MADE AT THE
EXPENSE OF THE SOCIETY OF DILETTANTI.

By R. CHANDLER, D.D.
FELLOW OF MAGDALEN COLLEGE; AND OF THE SOCIETY OF ANTIQUARIES.

— Juvat integros accedere fontes,
Atque haurire.—LUCRET.

THIRD EDITION.

IN TWO VOLUMES—VOL. I.

LONDON:
PRINTED FOR JOSEPH BOOKER, NEW BOND STREET, AND
R. PRIESTLEY, HIGH HOLBORN.

1817.

We rode on, and after three hours arrived at Segigeck, which was before us, by the head of a shining bay, landlocked, with an islet near the mouth. We were civilly received by a party of men and boys, who were gathered about the gate on our approach, and directed to the interior fortress, which was much out of repair. Here we were lodged in an apartment over the gate-way, belonging to the aga or governor, who was absent on a visit of ceremony to a superior officer, attended by most of the garrison. Our horses, servants, and baggage, were disposed in the area, or court below.

Segigeck is a large square ordinary fortress, erected, it is said, by the Genoese, on a flat; with a few brass cannon toward the sea. It was anciently called Geræ, was the port of the city Teos toward the north, and had been peopled with Chalsidensians, who arrived under Geres. It incloses some mean mud-built houses. In the wall next the water are several inscribed marbles, the colour a blue-grey, transported from Teos. Another is fixed in a fountain without the south gate. In the hot bath are two large fragments placed upside down, and serving for seats, which I examined, but hastily, fearing some infection, as the plague was known to be near. All these have been published by the learned Chishull. By a mosque and in the burying-grounds are some scattered fragments, and a sepulchral inscription* or

* Inscript. Ant. p. 6.

two. This place is reckoned eight hours from Smyrna. A view of it is given in the *Ionian Antiquities*.

The cranes were now arrived at their respective quarters, and a couple had made their nest, which is bigger in circumference than a bushel, on a dome close by our chamber. This pair stood, side by side, with great gravity, shewing no concern at what was transacting beneath them, but at intervals twisting about their long necks, and clattering with their beaks turned behind them upon their backs, as it were in concert. This was continued the whole night. An owl, a bird also unmolested, was perched hard by, and as frequently hooted. The crane is tall, like a heron, but much larger; the body white, with black pinions, the neck and legs very long, the head small, and the bill thick. The Turks call it friend and brother, believing it has an affection for their nation, and will accompany them into the countries they shall conquer. In the course of our journey, we saw one hopping on a wall with a single leg, the maimed stump wrapped in linen.

CHAP. XXVII.

Situation of Teos—Remains—The port, &c.—The temple of Bacchus—Teos deserted—A Venetian vessel.

SEGIÖECK stands on the north side of the isthmus of a small rough peninsula, which extends westward, and terminates in a sharp low point. This perhaps was the cape once called Macria, by which were the baths of the Teians, some on the shore in a cavity of the rock, or natural, and some

made by art, and from ostentation. Teos was thirty stadia, or three miles and three quarters from Geræ, and fronted the sea on the south side. It was equidistant from Erythræ and Chios, sixty one miles and a half from each by the coast.

In the morning we crossed the isthmus to Teos, now called Bodrun. We found this city almost as desolate as Erythræ and Clazomene. The walls, of which traces are extant, were, as we guessed, about five miles in circuit; the masonry handsome. Without them, by the way, are vaults of sepulchres stripped of their marble, as it were forerunners of more indistinct ruin. Instead of the stately piles, which once impressed ideas of opulence and grandeur, we saw a marsh, a field of barley in ear, buffaloes ploughing heavily by defaced heaps and prostrate edifices, high trees supporting aged vines, and fences of stones and rubbish, with illegible inscriptions, and time-worn fragments. It was with difficulty we discovered the temple of Bacchus, but a theatre in the side of the hill is more conspicuous. The vault only, on which the seats ranged, remains, with two broken pedestals in the area. It fronted 15^m. west of south.

The city-port is partly dry, and sand banks rise above the surface of the water. On the edge are vestiges of a wall, and before it are two small islets. On the left hand, or toward the continent, is a channel, which seemed artificial, the water not deep. I saw a boy wade across it. This, unless it be the mouth of a rivulet, was probably cut; for it seems as necessary to the completion of Alexander's plan, that a communication should have been made between the sea here and the bay of Geræ, as between that and the gulf of Smyrna; and it is remarkable that Pliny reckons Teos among the islands. Beyond it, on the shore before

Sevri-hissar, which stands inland, are four or five tall barrows.

The heap of the temple of Bacchus, which was visible from the theatre, beneath, on the right hand, lay in the middle of a corn field, and is over-run with bushes and olive trees. It was one of the most celebrated structures in Ionia. The remains of it have been engraved, at the expense of the society of *Dilettanti*, and published with its history, in the *Ionian Antiquities*; and a beautiful portico has since been erected at the seat of the Right Hon. Lord Le Despenser, near High Wycomb, under the inspection of Mr. Revett, in which the exact proportions of the order are observed.

The town has long been deserted. It has no ruins of churches to prove it existed under the Greek emperors; nor of mosques or baths, to shew it was frequented by the Turks. In the time of Anacreon, the Teians migrated, from a love of liberty, to Thrace, but soon afterwards came back, and the city re-flourished. They are now utterly gone, and it is likely never to return. The site is a wilderness; and the low grounds, which are wet, produce the iris, or flag, blue and white. This flower is stamped on the money of Teos. We saw cranes here stalking singly in the corn and grass, and picking up and gorging insects and reptiles; or flying heavily with long sticks in their mouths to the tops of trees, and of the remoter houses and chimnies, on which they had agreed to fix their habitation.

The master of a Venetian snow, in the harbour of Segigeck, furnished us with a small quantity of wine, but of a poor quality; otherwise we should have drunk only water on a spot once sacred to Bacchus, and able to supply a Roman

fleet. The grave Turk, its present owner, predestines the clusters of the few vines it now bears, for his food, when ripened; or to be dried in the sun, as raisins, for sale.

CHAP. XXVIII.

To Sevri-hissar—Quarries of marble—The town—The Dionysiasts, &c.

Our apprehensions of danger from the Kara-borniotes were now at an end. We dismissed the janizary, whom we had engaged at Vourla, and on the evening of the second day after our arrival, proceeded to Sevri-hissar, distant one hour south-eastward. We came, soon after leaving Segigeck, between two conical rocks, one of a green aspect, the other brown and bare. The tall trees by the road-side were covered with spreading vines, and at a well was a marble pedestal perforated, and serving as a mouth. The front of it is inscribed with large characters,* and it once supported the statue of a great and munificent person, whose name it has not preserved.

The grey marble used by the Teians was found at no great distance from the city. The rocks above-mentioned are probably remains of the quarry, to which also the high rocky mount, about a mile north of Teos, seen in the view in the *Ionian Antiquities*, belonged. This, as Pococke relates, has, on the west-side, a small lake in a deep basin, which, it is imagined by the people, feeds all the fountains about

* Inscript. Ant. p. 7.

the country ; and to the south of the lake is a hollow ground, where are near twenty large pieces of grey marble, each cut out into several steps, of a size which would be very difficult to move. On one he saw inscribed, *ΛΟΚΟ ΙΙΙΙ*.

Sevri-hissar is an extensive straggling town, in a valley, two hours from the sea ; and may be deemed the Vourla of the Teians. The country round it is pleasant and well cultivated. The Greeks, though numerous, have no church. We were lodged in a wretched mud-built khan, by which is a lively brook, running west-north-westward. A stone bridge has been erected over it, and several piers remain. We had crossed it more than once on the way from Segigeeck. We had here reason to dislike, and to be alarmed, at the carriage of some of our Turkish visitants, but the janizary was our safe-guard.

Many scattered remnants of the ancient city occur at Seyri-hissar.* One, fixed in the wall of a house, mentions the two societies, the Panathenæists and the Dionysiasts. At the time of the Ionic migration, a colony of Athenians took possession of Teos. These appear to have introduced the Panathenæa, the grand festival of their parent city. A crown of olive encircles the name of the community, which had the care of its celebration ; and one of ivy that of the Dionysiasts, who were artificers, or contractors for the Asiatic theatres, incorporated and settled at Teos under the kings of Pergamum.† I copied a long decree made by one of their companies in honour of its magistrates. The slab was placed as a grave-stone in a Turkish burying-ground, where the man, who shewed it me, with some assistance, laid it

* Strabo, p. 643.

† Inscript. Ant. p. 7, 8, 10.

flat, and a heavy shower falling, rendered the characters, which are large, and uninjured, easily legible. The thanks of the community, with a crown of olive, are given as a recompense for their great liberality and trouble in office; and to perpetuate their memory, and excite an emulation of their merit, it is besides enacted, that the decrees be engraved, but at their expense: so desirable was this testimony to the individuals, and so frugal the usage in bestowing it.

CHAP. XXIX.

We arrive at Hypsile—The Myonnesus—Hypsile a strong-hold.

THE next day, April the 1st, in the afternoon, the weather proving fair, we continued our journey southward; and, soon after setting out, had a low mountain on our left hand, with an opening in it, and a wide, but dry water-course, which we crossed, and then passed over hills and dales by small inclosures, regularly planted with oaks. Many of these supported vines, and between the rows was barley in ear and other grain. The valanéá, or large acorns, which they produce, are exported, chiefly to Italy, where the tanners use them instead of bark. Coming to the shore, we turned a little to the left, and ascended a very lofty hill, commanding a most extensive view of a picturesque country, of the sea-coast, and islands. Near the top is a fountain, and over it a stone, on which is cut the Greek cross. We alighted, after a pleasant ride of three hours, at Hypsile,

and were very well lodged in a large apartment, in a house belonging to a Turk of Sevri-hissar.

We are now on the promontory, anciently called Myonnesus,* between Teos and Lebedus. The summit has been described as conical, and standing on an ample base. It was accessible from the continent by a narrow track only, and was terminated toward the sea by wave-worn rocks, hanging over, and in some places projecting beyond the vessels, to which it furnished a safe station below. The Myonnesus was the property of the Teians.

Hypsile is a small village. The name, which is Greek, denotes its lofty situation. It was the strong-hold, to which Cineis, whom we have mentioned in a preceding chapter, retired before the army of Sultan Morat, and which he maintained gallantly, until his men began to mutiny. After surrendering, he was murdered here, sleeping in his tent.

CHAP. XXX.

*Hot waters—In the territory of Lebedus—Some ruins—
Lebedus—The island Aspis—The Dionysiasts.*

WE left Hypsile at eight in the morning, and in about an hour descended into a narrow bottom, which was filled with a thick smoke or mist, occasioned, as we discovered on a nearer approach, by steam arising from a small tepid brook, called Elijah; the bed of a deep green colour. The current, which tasted like copperas, is confined in a narrow

* In D'Anville's chart, *Psili-bouroun*, corruptly for *Hypsilobounos*, *The High Mountain*.

some Arconnesus, between Teos and Lebedus ; that, I suppose, which bore by our compass 68^m west of south from this spot, and which Pococke describes as a long island, about the middle of the bay, stretching to the south-west, and now called Carabash, *The Black Sash*, from some imaginary resemblance. It is omitted in D'Anville's chart of the sea-coast of Asia Minor.

The Dionysiasts, mentioned in a preceding chapter, proving turbulent and seditious, were expelled Teos. They removed to Ephesus, and from thence were translated by king Attalus to Myonnesus. The Teians sent an embassy to the Romans, requesting them not to suffer the Myonnesus to be fortified; and the Dionysiasts then removed to Lebedus, where they were received with joy. It was the custom of their synod to hold yearly a general assembly, at which they sacrificed to the gods, and poured libations to their deceased benefactors. They likewise celebrated games in honour of Bacchus. The crowns, which any of the communities had bestowed as rewards of merit, were announced by heralds; and the wearers applauded. It was the business of the presidents to provide splendid entertainments, and the meeting was solemnized with great pomp and festivity. This congress, it is probable, was held at the ruins described above, and that temple dedicated to the god, their patron.

